

Suomen Kuntoutusyritykset ry

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö
kirjaamo@stm.fi

STM/2776/2018
28.9.2019

Suomen Kuntoutusyritykset ry:n lausunto mielenterveysstrategian luonnoksesta

Suomen Kuntoutusyritykset ry kiittää mahdollisuudesta lausua 1.10.2019 päivättyyn lausuntopyyntöön. Tämän lausunnon sisältö vastaa lausuntopalvelu.fi:ssä annettua lausuntoa.

Pääministeri Antti Rinteen hallitusohjelmassa esitetään laadittavaksi mielenterveysstrategia, joka näkee mielenterveyden pääomana, turvaa mielenterveysoikeudet ja -palvelut, linkittää ne olemassa oleviin rakenteisiin, ehkäisee itsemurhia ja vahvistaa ammattilaisten osaamista. Samalla uudistetaan mielenterveys- ja päihdelainsäädäntö.

Linjaus 3: Mielenterveysoikeudet

Lausuntopyynnössä pyydetään kommentteja otsikon ehdotuksiin tavoitteiden saavuttamiseksi. Mielenterveysoikeuksiin kuuluu muun ohella myös oikeus saada hyvää ja vaikuttavaa hoitoa silloin, kun se on tarpeen.

Osa kansalaisten tarvitsemaa hyvää hoitoa on pääsy asianmukaisiin ja työ- ja toimintakykyä tukeviin kuntoutuspalveluihin, kuten psykoterapiaan ja psykofyysiseen fysioterapiaan.

Linjauksessa tuodaan esille mielenterveyspalveluiden käyttämisen esteenä olevia ongelmia, kuten mm. leimautumisen pelkoa. Käytännön ongelmaksi voi tulla myös pääsy palveluiden piiriin, vaikka kansalainen olisi halukas ottamaan palveluita vastaan. Mielenterveyspalvelut voivat olla joko pitkän jonottamisen takana tai vaihtoehtoisesti pitkän fyysisen matkan takana. Jos kansalainen on valmiiksi työkyvytön, voi erityisesti liikkuminen pitkien välimatkojen taakse olla niin taloudellisesti kuin henkisesti liian raskasta. Näin ollen kuntoutujan oikeuksiin tulee kuulua hoidon saamisen lisäksi myös oikeus hoitoon pääsyyn. Tässä yhteydessä mielenterveyden lähipalveluiden ylläpito voivat nousta asiakkaan, kuten kuntoutujan kannalta erittäin tärkeään asemaan.

Tässä yhteydessä ehdotamme selvitettäväksi myös olemassa olevaa mielenterveyspalveluiden ja mielenterveyskuntoutuksen palveluverkostoa sekä sen kehittämistä edelleen. Erityisesti kuntoutuspalveluita on varsinkin yksityissektorin toimijoiden puolesta saatavilla Suomessa varsin hyvin, myös erikokoisilla paikkakunnilla. Tämä on vahvuus, josta kannattaa pitää kiinni.

SUOMEN KUNTOUTUSYRITYKSET RY

Nuijamiestentie 5 B, 00400 HELSINKI, Y-tunnus: 0356391-7
Puhelin 010 279 3300
kuntoutusyritykset.fi, fysioterapia.info

4) Mahdolliset muut huomiot ja kommentit

Strategialuonnos jättää hyvin vähäiselle huomiolle kuntoutuspalveluiden olemassaolon sekä nykyisten palvelurakenteiden selvittämisen, kehittämisen ja huomioimisen toiminnan suunnittelussa.

Kelan kuntoutukseen hakeutumisen yleisimpiä syitä ovat ongelmat mielenterveydessä (Kelan kuntoutustilasto 2018, sivu 9). Erityisesti kuntoutuspsykoterapiaa saavien määrä on ollut Kelan tilastojen mukaan kasvussa.

Samaan aikaan pääsy perusterveydenhuoltoon sisältyviin mielenterveyden häiriöitä hoitaviin palveluihin on ollut heikkoa. Perusterveydenhuollon heikko kyky vastata palvelutarpeeseen on voinut osaltaan johtaa kysynnän kasvuun Kelan kustantamassa kuntoutuksessa.

Perusterveydenhuollon mielenterveyspalveluiden saatavuusongelmia kuvastaa esimerkiksi terapiatakuu -kansalaisaloite, joka pureutuu erityisesti näihin ongelmiin.

Nopeammin saatavilla oleva kuntoutus voisi osaltaan leikata Kelan kustantamien kuntoutuspalveluiden kasvua. Samoin se voisi vähentää työ- ja toimintakyvyttömyyden aiheuttamia muita ongelmia. Kela hyödyntää tällä hetkellä palveluntuotannossaan laajasti yksityistä sektoria. Kunnat, joiden vastuulle perusterveydenhuolto puolestaan pääosin kuuluu, eivät ole yhtä pitkällä yksityisten kuntoutuspalveluiden hyödyntämisessä.

Näin ollen mielenterveysstrategiaan voisi osaltaan kuulua myös kansalaisaloitteessakin mainittu terapiatakuu tai sen kaltainen järjestelmä, jolla kansalaisten nopea hoitoon pääsy voitaisiin taata. Yksi osa nopeaa hoitoon pääsyä voi olla palvelusetelijärjestelmän laajentaminen myös mielenterveyspalveluihin. Kunnilla ja kuntayhtymillä on jo nyt käytössään mielenterveyskuntoutujille osoitettuja palveluseleitä. Hyviä käytäntöjä nopeaan hoitoon pääsyn takaamiseksi olisi selvitettävä, kehitettävä ja otettava käyttöön valtakunnallisesti, ei vain alueellisesti kuten nyt toimitaan.

Suomen Kuntoutusyritykset ry:n puolesta Helsingissä 28.10.2019

Hanna-Kaisa Järvi
toiminnanjohtaja
hanna-kaisa.jarvi@kuntoutusyritykset.fi
p. 040 754 7728

Juhani Saarinen
lakimies, varatoiminnanjohtaja
juhani.saarinen@kuntoutusyritykset.fi
p. 040 723 8928

SUOMEN KUNTOUTUSYRITYKSET RY

Nuijamiestentie 5 B, 00400 HELSINKI, Y-tunnus: 0356391-7
Puhelin 010 279 3300
kuntoutusyritykset.fi, fysioterapia.info